

Tábor 18.3.2013
čj. SRS 014733/2013

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 1 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 1.1.–17.3.2013

1. Počasí

Průběh ledna byl téměř stejný jako v loňském roce, tj. poměrně teplý. Na většině území OBO Tábor bylo dne 1. ledna naměřeno kolem 2 °C, jasno a slunečno. Teploty se pohybovaly převážně nad bodem mrazu (4.1. až 8 °C) nebo jen slabě pod nulou. Během 1. poloviny ledna sníh neležel, spíše převládaly srážky dešťové. V polovině ledna začalo sněžit. V Táboře napadlo cca 20 cm sněhu. V noci ze 17.1. na 18.1. napadlo velké množství sněhu (v Prachaticích cca 35 až 40 cm, v Českých Budějovicích cca 30 cm). Na Vysočině (okresy Jihlava a Třebíč) spadlo za celý měsíc v úhrnu kolem 60 mm srážek. Koncem ledna se výrazně oteplilo, denní teploty dosahovaly až 9 °C, noční teploty se pohybovaly kolem 0 °C. Vzhledem k dešťovým srážkám došlo k rychlému tání sněhu.

V únoru bylo také oblačno s občasnými přeháňkami, a to sněhovými, dešťovými i smíšenými (úhrn za měsíc dosáhl cca 40 mm srážek). Teploty se střídaly, v první dekádě přes den -2 až 7 °C, v noci 2 až -5 °C. Ve druhé dekádě denní teploty mezi -3 a 5 °C, v noci -1 až -8 °C. Ve třetí dekádě přes den -5 až 4 °C a noční teploty 0 až -8 °C.

Počátkem března došlo k oteplení, sníh v nižších polohách roztál (9.3. a 10.3. ranní teploty v Prachaticích vystoupily na 7 °C, v Písku a Českých Budějovicích až 14 °C), ale vzápětí, vlivem přílivu studeného vzduchu ze severu, došlo ke značnému teplotnímu zvratu a teploty klesly na -6 °C až -8 °C. Dne 10. března přišly do Česka první jarní bouřky. Od 15:00 hodin zaznamenávaly radary v České republice výskyt kupovitých oblaků a bouřek převážně na Jindřichohradecku. Radary zaznamenaly i blesky. Výskyt bouřek v první polovině března je podle Dagmar Honsové z ČHMÚ výjimečný. V minulém roce byly první bouřky zaznamenány až 23. března na jihozápadě Čech a na Šumavě. Od 10. března bylo převážně zataženo, místy se slabým sněžením a i odpolední teploty zůstávaly pod nulou (sněhová pokrývka v nižších polohách již neležela, pouze na severních svazích).

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Proměnlivý vývoj počasí v zimě 2012/2013 byl výhodný pro vylepšení vláhových poměrů ze suchého podzimu 2012 (dešťové srážky střídané se sněhovými a pozvolným táním sněhu a teplotami lehce nad bodem mrazu). Charakter letošní zimy přál dobrému přezimování trvalých kultur i ozimých plodin. Vlivem dostatečné vláhy jsou porosty ozimých obilnin i řepky ozimé dobře zapojeny a rychle regenerují. Začátkem března bylo zahájeno přihnojování porostů řepky ozimé a ozimých obilovin průmyslovými hnojivy. Počasí rovněž přálo populaci hraboše polního, který se vyskytuje plošně se střední až silnou intenzitou.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 15-23 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstové fázi od pátého rozvinutého listu do třetí viditelné odnože.

První slabý výskyt **sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*)** na listech byl zaznamenán v okrese Jihlava (Svojkovice, 14.3.) a v okrese Třebíč (Březník, 8.3.).

Porozování se provádí v době začínající jarní vegetace (krátce po roztátí sněhu). Kontroluje se napadení a poškození porostu (na zemi ležící listy pokryté myceliem houby, poruchy vzcházení a skvrny na listech) při úhlopříčném průchodu porostem. Po roztátí sněhu bývají listy pokryté bílým, později narůžovělým myceliem. Po oschnutí se mycelium mění v méně nápadný šedý, suchý povlak. Rostliny, které přežily, mohou mít později různé zahnědlé skvrny na bázích stébel a listových pochvách.

Preventivní ochranou je použití mořeného osiva, podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

První slabý výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby pšenice (*Giberella spp.*)** na listových pochvách pozorován v okrese Písek (Strážovice u Mirotic, 12.3.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikaci růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) střední výskyt byl pozorován v okrese Třebíč (Březník, 8.3.).

Porozování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 19–27 BBCH)

Porosty ozimých ječmenů se pohybují od fáze devíti a více rozvinutých listů, do fáze sedmi viditelných odnoží.

První výskyt **obecné krčkové a kořenové hniloby (*Giberella spp.*)** na listových pochvách ve slabé intenzitě byl zaznamenán v okrese Písek (Boudy, 12.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

Padlí ječmene (*Blumeria graminis*) první výskyt na listových čepelích a pochvách ve slabé intenzitě byl zaznamenán v okrese Strakonice (Střela, 12.3.).

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH.**

Tyfulová plísňovitost obilnin (*Typhula incarnata*) byla poprvé po zimě ve střední intenzitě pozorována v okrese Třebíč (Dalešice, 8.3.). Slabé výskyty byly zjištěny v okrese Tábor (Hodonice u Bechyně, 11.3.), Jihlava (Svojkovice na Moravě, 14.3.).

Pozorování napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a rovněž koncem odnožování (29–30 BBCH). Hodnotí se napadení porostu při úhlopříčném průchodu.

Preventivní ochranou je podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) slabé výskyty pozorovány Písek (Boudy, 12.3.), Jindřichův Hradec (Jindřichův Hradec, 15.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (15-19 BBCH)

Porosty řepky jsou ve fázi pěti až devíti a více vyvinutých listů.

Fomové černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*) první slabé výskyty byly zaznamenány v okrese Třebíč (Březník, 8.3.), Písek (Lučkovice, 12.3.), Jihlava (Velký Beranov, 14.3.). Zjištěny pouze slabé výskyty, ošetření zatím nedoporučujeme, většina porostů byla ošetřena v podzimním termínu.

Pozorování fomového černání stonku řepky se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevnický postup. Ochrana vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

V okrese Písek (Lučkovice, 12.3.) byl zaznamenán první střední výskyt **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)**. Slabé výskyty byly pozorovány v okrese Třebíč (Březník, 8.3.), Jihlava (Velký Beranov, 14.3.).

Při průchodu porostem se v RF 15-26 na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Zaznamená se počet napadených rostlin. Práh škodlivosti je 5 až 25 % napadených rostlin.

Preventivní ochrana spočívá v likvidaci sklizňových zbytků. Většina odrůd ozimé řepky vykazuje dobrou odolnost. Za příznivých růstových podmínek porosty infekci překonají. Přímá ochrana – byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fomovému černání stonku řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 5.3.), střední výskyt byl zjištěn v okrese České Budějovice (Žabovřesky, 15.3.), slabé výskyty v okrese Třebíč (Březník, 8.3.), Písek (Lučkovice, 12.3.).

Podle hlášení z okresu Jihlava bylo v březnu na několika pozemcích provedeno ošetření proti hraboši polnímu (*Microtus arvalis*). Celkem na 268 ha řepky ozimé

v katastrálních územích: Jamné, Dolní Cerekev, Zhoř a Rybné. Dále koncem sledovaného období dojde k ošetření 121 ha porostů řepky ozimé na pozemcích katastru Rohozná rodenticidním přípravkem.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

SIGNALIZUJEME ZAHÁJENÍ OŠETŘENÍ, které se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

V okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 5.3.) byl porost, kromě hraboše polního, poškozen i **prasetem divokým (Sus scrofa)**.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 99)

Na skladovaných hlízách zaznamenán slabý výskyt **bakteriálního černání stonku a měkké hniloby hlíz braboru (Erwinia carotovora)** v okrese Písek (Plíškovice, 23.1.).

Slabý výskyt **fusariové hniloby bramboru (Fusarium spp.)** pozorován rovněž v okrese Písek (Plíškovice, 23.1.).

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ (RF 21-25)

V porostech převažuje fáze objevení se druhého a dalších pravých listů až do fáze prodlužovacího růstu lodyh případně listová růžice vytvořena.

Silný výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** byl pozorován v okrese České Budějovice (Jaronice, 14.3.), střední výskyt v okrese Tábor (Blatec u Hodětína, 12.3.) a slabý výskyt v okrese Písek (Cerhonice, 12.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

VOJTĚŠKA

Silný výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** byl pozorován v okrese Třebíč (Kralice nad Oslavou, 8.3.).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá

TTP (RF 23-25)

Zvýšený výskyt **krтка obecného (Talpa europae)** byl pozorován v okrese Tábor (Zárybničná Lhota, 14.3., Turovec, 14.3.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00-01BBCH)

Jabloně se pohybují od fáze zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami po počátek zaoblování (listových) pupenů, pupeny viditelně zaoblené, šupiny pupenů prodloužené, objevují se světle zbarvené části šupin.

Slabý výskyt vajíček **svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*)** zaznamenán v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 23.1., Broučkova Lhota, 22.1., Soběslav, 22.1.), České Budějovice (Temelín, 10.1., Hosín, 8.1.), Prachatice (Krtely, 12.3.), Jindřichův Hradec (Studnice u Lodhérova, 16.1., Řípec, 31.1.), Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), Jihlava (Bohuslavice, 15.1., Polná, 17.1.), Strakonice (Strakonice, 21.2.) a v okrese Třebíč (Pyšel, 14.3.).

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75% vylíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

Silný výskyt vajíček **mery jabloňové (*Cacopsylla mali*)** zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 10.1.). Slabý výskyt vajíček byl pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 12.3.), Tábor (Broučkova Lhota, 22.1., Měšice u Tábora, 23.1.), Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), České Budějovice (Srubec, 13.1.), Strakonice (Strakonice, 21.2.) a v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 31.1.).

Střední výskyt vajíček **mšic (*Aphididae spp.*)** byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 23.1., Soběslav, 22.1.), slabý výskyt zaznamenán v okrese České Budějovice (Temelín, 15.3., Srubec, 13.1., Hosín, 5.1.), Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), Jindřichův Hradec (Studnice u Lodhérova, 16.1.), Třebíč (Pyšel, 11.1.), Jihlava (Bohuslavice, 15.1.) a v okrese Písek (Boudy, 3.1., Lučkovice, 4.1.).

Slabý výskyt vajíček **mšice jabloňové (*Aphis pomi*)** zaznamenán v okrese Prachatice (Krtely, 12.3.), Tábor (Měšice u Tábora, 23.1.) a v okrese Pelhřimov (Buřenice, 12.1.).

Slabý výskyt housenek **obalečů (*Tortricidae*)** zaznamenán v okrese Prachatice (Krtely, 12.3.) a v okrese Jindřichův Hradec (Studnice u Lodhérova, 16.1.).

Slabý výskyt vajíček **píd'alky podzimní (*Operophtera brumata*)** zaznamenán v okrese Prachatice (Krtely, 12.3.), Strakonice (Strakonice, 21.2.) a v okrese Jindřichův Hradec (Studnice u Lodhérova, 16.1.).

Slabý výskyt štítků s vajíčky **štítenky čárkovité (*Lepidosaphes ulmi*)** byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Buřenice, 11.1.) a v okrese Strakonice (Strakonice, 21.2.).

Slabý výskyt štítků **štítenky zhoubné (*Quadropsidiotus perniciosus*)** pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 12.3.).

Proti přezimujícím stadiím škůdců je vhodné provést předjarní ošetření olejovými přípravky.

Peckoviny

SLIVŇ (RF 00-01BBCH)

Slivoně se pohybují od fáze zimní dormance, špičaté listové pupeny a zaoblené květní pupeny uzavřené a pokryté tmavě hnědými šupinami do fáze počátku zaoblování (listových) pupenů, pupeny viditelně zaoblené, šupiny pupenů prodloužené, objevují se světle zbarvené části šupin.

Byly pozorovány pouze slabé výskyty vajíček **svilušky ovocné (*Panonymus ulmi*)** v okresech: České Budějovice (Hosín, 8.1.), Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), Jihlava (Polná, 17.1.), Tábor (Soběslav, 22.1., Broučkova Lhota, 22.1.), Strakonice (Strakonice, 5.3.).

Slabý výskyt vajíček **puklice švestkové (*Parthenolecanium corni*)** byl zjištěn v okrese České Budějovice (8.1.), Tábor (Broučkova Lhota, 22.1.).

Slabý výskyt vajíček **mšic (*Aphididae* spp.)** byl pozorován v okrese Písek (Boudy, 3.1.), České Budějovice (Hosín, 8.1.), Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), Tábor (Měšice u Tábora, 22.1., Soběslav, 22.1., Broučkova Lhota, 22.1.).

OKRASNÉ DŘEVINY

BRSLÉN (RF 00-01 BBCH)

Brsleny se nacházejí ve fázi zimní dormance až po počátek nalévání pupenů.

Slabý výskyt osazení vajíček **mšice makové (*Aphis fabae*)** pozorován v okrese Pelhřimov (Buřenice, 11.1.), Tábor (Tábor, 23.1.), Písek (Lučkovice, 10.1., Boudy, 10.1.). Na pozorovacích bodech dosud nebyly zjištěny nymfy se základy křídel, případně okřídlené samičky druhé generace.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet osazených slabě (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených silně (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech